

kulturne pomembnosti portretiranca, kvečjemu se površno informiramo o njegovem literarnem delu. Pa tudi tega Šlebinger neenotno označuje: deloma kar na splošno, brez naslovne navlake (Jurčič, Bleiweis, Murko, Vidmar itd.), deloma detajlno (Lah, Murnik, Milčinski...), včasih primakne delu celo letnico in list (Šenpeter!) in včasih celo založbo, če je to TZ (Kam plovemo?), dosledno pa pri njenih izdajah Zbranih spisov, dočim pri drugih ne (pri Cankarjevih, Krekovih, Škrabčevih, Finžgarjevih, Prešernovi čitanki itd.), kar smatram kot medvrstično reklamo založnice. Sicer pa — samo da ni doslednosti, pa čeprav v takih malenkostih kot v datiranju. Nič manj kot štiri načine datiranja uporablja urednik. Za 35 izvoljencev izvemo lahko datum rojstva in smrti (poleg največjih tudi za Malovrha, Pajkovo, Marna, Stareta), dočim se pri drugih zadovoljimo z letnicami, oziroma samo datumom rojstva (ali so še vsi živi?) ali samo smrti. Celo stvarne pogoške bi se pri natančnejši kontroli dobile, motijo pa tako vidne kot pripis Fr. Ušeničnikove knjige »Vzgojeslovje« Alešu, ali Simona Šubica »Elektrike« Ivanu Šubicu, da Pregljevi »Tolminci« niso različni od »Tlačanov«, ampak isto. Poudaril bi pri Jenku njegovo novelistiko in pri Iv. Hribarju njegovo pesnikovanje (zbirka in prevod) itd. Ker Šlebinger omenja skoraj povsod urejevanje listov, bi vsekakor pri Iz. Cankarju moral označiti DS, pri Vidmarju Kritiko, pri Erjavcu Socialno misel, pri Kovačiču ČZN itd. Pri mnogih pisateljih proti svoji metodi ne omenja listov, kjer so se udeleževali (Vrhovnik, Vidmar...), niti ne označi literature, kjer bi se poučili o nadaljnji biografiji, čeprav obstoja (Zois, Linhart, Janežič, G. Krek, G. Pirc, Albrecht...), ali pa jo napačno navaja (za Sr. Kosovela Vodnikovo oceno, za Preglja Zvon in DS, dasi je edina avtobiografija v Gl. listu in deloma v Gor. Matici).

Po vsem tem smo pač upravičeni reči, da »Album slovenskih književnikov« ni monumentalno delo, da je pogrešeno že od vsega početka. Ne ponazoruje ne literarne zgodovine niti kulturne in tudi ne karakterizira pomembnosti posameznih portretirancev. Pokazalo se je jasno, da ne gre urejati takega specielno umetnostnega dela z bibliografskega principa, da ne gre splošno prosvetne kulture literarno periodizirati in ne literarne zgodovine z izvenumetnostnimi navlakami natrpati ter se bodo taka in podobna dela še vedno ponesrečila kot so se. Pri »Albumu slovenskih književnikov« je tako ostala samo salonska oprema in bo vplivala le kot priporočilno strokovno delo Delniške tiskarne.

Tine Debeljak

Srbo-hrvatsko slovstvo

Biblioteka srpskih pisaca. Založništvo »Narodna prosveta« v Beogradu se je lotilo važnega in koristnega dela: začelo je izdajati zbrane spise najboljših srbskih pisateljev. Kdor ve, kako težko dostopna so bila dela nekaterih starejših književnikov, koliko je razmetanega po posameznih listih, bo brez dvoma z veseljem pozdravil tako podjetje. V načrt je sprejetih doslej 47 pisateljev, katerim se bo v teku izha-

janja gotovo pridružil še ta ali oni; tako n. pr. ni doslej na listi lani umrlega B. Stankovića, ki ga kritika splošno priznava za enega najpomembnejših pisateljev naturalistične smeri. Doslej je izšlo pet knjig: Simo Matavulj I., Jovan St. Popović I., Milovan Glišić I., Janko Veselinović I. in Aleksa Šantić I.

Nas zaenkrat ne zanimajo pisatelji, pač pa način izdavanja. Založništvo in uredniški odbor, sestojč iz petih odličnih literarnih delavcev (Vl. Čorović, Jer. Živanović, P. Stefanović, U. Džonić in St. Jelača) sta izdala obširen poziv na subskripcijo zbirke. Založništvo obeta lepo opremo, v čemer je ostalo zvesto svoji besedi, kajti zbirka pomeni v tehničnem pogledu višek srbske knjižne produkcije. Uredniški odbor si je prav tako začrtal vzoren načrt. Obljublja predvsem štiri stvari: 1. zbirka bo obsegala vsa dela pisateljev, ki jih je sprejel odbor v načrt; 2. za vsako delo se ugotovi na podlagi rokopisov ali pisateljevih popravkov najavtentičnejši kritični tekst; 3. pojasnila bodo kratka in se bodo nanašala le na stvarna dejstva v besedilu; 4. predgovori bodo podajali življenjepis in današnjim zahtevam literarne kritike odgovarjajoče ocene del, njih važnost in pomembnost v zgodovinskem razvoju; tako bo to obenem zbirka monografij o pisateljih. Spričo resnosti načrta in urednikov bi torej pričakovali v vsakem pogledu zbirko izdajo, ki bi bila v malem nekaka »Les grands Ecrivains de la France«.

Uresničevanje tega načrta pa nas je pri prvih zvezkih hudo razočaralo. O predgovorih nobenega sledu, o pojasnilih nobenega sledu, o jamstvu kritičnega teksta nobene besede. Doslej ni v celoti izšel še noben pisatelj, zato ne moremo reči še končne besede o prvi točki obljub. Dela pisateljev so zbrana po literarnih vrstah: Matavulj, Glišić in Veselinović imajo v prvih knjigah pripovedke, J. St. Popović komedije, Šantić pesmi; v okviru posameznih literarnih vrst pa se drže izdajatelji v glavnem kronološkega reda, ne da bi za morebitne izpremembe imeli kakršnokoli pojasnilo v izdaji. Sicer nam v kazalu navajajo dosedanja izdanja in povedo, kje je rokopis, a so te opombe za znanstvenika preskope. Ne morem pa razumeti, zakaj so popolnoma opustili zgodovinsko kritični uvod in stvarna pojasnila. Založništvo se samo zaveda, da do slične izdaje pisateljev v takem obsegu v dognednem času ne bo več prišlo. Zato je tembolj neodpustljivo, da se pri tej izdaji, ki jo delajo vsaj za stoletje, ni uredniški odbor držal svojega stavljenega namena. Onih par podčrtanih opazk v J. St. Popoviću, o katerih bravec, ki nima v rokah izvirnika, itak ne more vedeti, so li pisateljeve ali urednikove, nikakor ne more zadostiti zahtevam moderne kritične izdaje. Ob tolikih klasičnih izdajah nemških in francoskih avtorjev (tudi Slovenci smo se že marsikaj naučili) bi bilo res želeli, da bi bila ta zbirka več kakor ponatis del, kar bi pri visokem številu naročnikov (nad 2000 po 100 Din mesečno) skoraj dišalo po kupčiji.

Delo je šele v prvih početkih, zato bi se dalo še domala vse popraviti. Velikopoteznega knjižnega podjetja bi bili v tem slučaju res iskreno veseli, tako pa ostaja naše veselje le polovično.

J. Š.